

Kuzey kutbunda ibadet

Danimarka'dan okuyucumuz: "Gecelerin çok kısa olduğu aylarda kuzey bölgelerinde çalışanlar ve öğrenciler akşam ve yatsı namazlarını sürekli olarak cem edebilirler mi? Meselâ Danimarka'da yazın yatsı gece 23.00'ten sonra giriyor, 05.00'te de işe gidenlerimiz var. Yine aynı kişiler kış aylarında takdir esasını dikkate alarak sabah namazını kendi bölgelerinde vakit girmedeği halde, erken kılabilirler mi? Çünkü 05.00'te işte olmaları gerekiyor. Ama vakit 06.00'dan sonra giriyor."

Ali bey: "Altı ay gündüz, altı ay gece olan yerlerde oruç nasıl tutulacaktır?"

Dünya küresinin kuzey ve güney bölgeleri, hiç şüphesiz diğer bölgeler gibi değil. Bir kudret mucizesidir ki, 66 kuzey enleminde 13 Haziran'dan 1 Temmuz'a kadar, 70 kuzey enleminde 17 Mayıs'tan 7 Temmuz'a kadar, 90 kuzey enleminde 6 aya kadar Güneş hiç batmıyor, ufku üstünde kalıyor. Güney enlemlerinde ise durum bunun tam tersidir.

45 enlem ile 66 enlem arasında bulunan yerlerde ise, gece ve gündüz 24 saatten ibaret ise de, belirli zamanlarda akşamın şafağı ile sabahın fecri birbirine kavuşuyor. Şafak batmadan fecir doğuyor.

Netice olarak, uzunca sürelerde güneşin batmadığı 66 enlemden 90 enleme kadar olan kuzey yarım kürede, namaz vakitleri de normal zamanında girmemiş oluyor. Akşam, yatsı ve sabah namazı vakitleri belirli zamanlarda girmiyor.

Keza 45 enlem ile 66 enlem arasında ise belirli zamanlarda yatsı namazının vakti girmiyor. Buralarda da akşam namazı girdikten hemen sonra, sabah namazının vakti giriveriyor.

45 enlemin altında bulunan bölgelerde ise (meselâ bizim buralarda) vakit normale

dönüyor. Beş vakit namazın vakti, kendi zamanları içinde giriyor.

Güneş ve dünya kürelerinin birbirlerine göre arz ettikleri bu durumların hepsi birer kudret mucizesidir. Bu mucizeyi fark eden kulun, hayranlık ve heybetinden başını secdeye koyması ve Allah'a hamd etmesi bir görev olur. İşte namaz kula bu hamdi sağlayan doyulmaz bir ibadettir.

Efendim vakit sorunu varmış. Olsun; iman sorunun yoksa, hiç önemli değil! Yeter ki, kul Allah'a secde etmek istesin. Gerisi kolay.

Fıkıh bilginlerimiz, vaktin normal girmediği yerlerde namaz ve oruç gibi ibadetlerin hangi esasa göre yapılması gerektiğini şu hadisten çıkarmışlardır:

Nevas bin Seman (ra) bildiriyor: Peygamber Efendimiz (asm) Deccal'den söz edince, biz: "Ya Resulallah! Deccal yeryüzünde ne kadar kalacak?" diye sorduk. Buyurdu ki: "Kırk gün kalacak. Bir günü bir sene gibidir. Diğer bir günü bir ay gibidir. Diğer bir günü bir hafta gibidir. Kalan diğer günleri ise, bizim günlerimiz gibidir."

"Ey Allah'ın Resûlü! Bir sene gibi olan günlerde bir günlük namaz bize kâfi gelir mi?" diye sorduk. Buyurdu ki:

"Hayır! Takdir ediniz."¹

Bu hadisten anlaşılıyor ki, dünya küresinde vaktin normal girmediği yerlerde ve zamanlarda, namaz ve oruç ibadetleri vakit girmemiş olsa bile, takdir esasına göre yapılacaktır. Yani en yakın memlekete göre takdir edilip namaz kılınacak, oruç tutulacaktır. Meselâ akşam namazı, yatsı namazı ve sabah namazı giren en yakın memleket esas alınacak; orada akşam namazı girdiğinde burada güneş batmamış olduğu halde akşam namazı kılınacak, oruç açılacak ve iftar yapılacaktır. Keza, en yakın memlekette yatsı namazı girdiğinde burada güneş batmasa da, yatsı namazı kılınacak, son vakitler takdir edilip sahur yapılacaktır. Keza en yakın memlekette sabah namazı girdiğinde, burada da güneş ortalarda gözükürken sabah namazı kılınabilecektir. Keza, en yakın memlekette öğle ve ikindi namazı girdiğinde, burada belki güneş yine bu vakitlerin uzağında olduğu halde, öğle namazı kılınacak, ikindi namazı kılınacaktır.

Şafağın ve fecrin birbirine kavuştuğu ve yatsı namazının girmediği yerlerde de sadece yatsı namazı takdir esasına göre kılınacaktır. Buralarda zaman zaman zaten akşam ve yatsı namazları birbirinin ardından giriverecek, zaten cem keyfiyeti meydana gelecektir. Fakat cem keyfiyeti vakit olarak meydana gelmezse, yani akşam namazının vakti yatsıdan bağımsız olarak girerse, akşam namazını kendi vakti içinde

kılmalıdır. Her namazı vaktinden erken değil; mümkünse kendi vakti içinde, mümkün değilse takdir esasına göre, takdir edilen yer ile eę zamanlı olarak kılmalıdır.

Dipnotlar:

1- Müslim